

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11

Πέρα από τη γραμματική: Κάποιες παρατηρήσεις για το λεξιλόγιο

Οι γλώσσες μπορεί να συγκλίνουν ή να αποκλίνουν όσον αφορά τη γραμματική τους. Οι γλώσσες μπορεί επίσης να συγκλίνουν ή να αποκλίνουν όσον αφορά το λεξιλόγιό τους. Τώρα που η βασική νεοελληνική γραμματική έχει φτάσει πρακτικά στο τέλος της, μπορούμε πια να αφιερώσουμε λίγο χρόνο στο λεξιλόγιο. Στις σελίδες λοιπόν που μας απομένουν θα αφήσουμε κατά μέρος τη γραμματική και θα ασχοληθούμε με μονάδες αυτού του λεξιλογίου όπως οι μεμονωμένες λέξεις και οι περιφράσεις: από απλά συστατικά παραδειγμάτων με στόχο την εμπέδωση της γραμματικής, οι μονάδες αυτές θα γίνουν για μία φορά το αντικείμενό μας. Η παρουσίαση εστιάζει στις ιδιαιτερότητες του νεοελληνικού λεξιλογίου που μπορεί να προκαλέσουν σύγχυση σε όσους μαθαίνουν τα Νέα Ελληνικά ως ξένη γλώσσα. Μέτρο σύγκρισης για αυτές τις ιδιαιτερότητες είναι το αγγλικό λεξιλόγιο, αλλά πιστεύω ότι θα μπορέσετε να βρείτε αναλογίες με τη μητρική σας γλώσσα.

11.1 Λεξιλογικές ασυμμετρίες

Οι περισσότερες λέξεις από τα Αγγλικά έχουν μια ισοδύναμη λέξη στα Νέα Ελληνικά. Η λέξη *expensive* αντιστοιχεί στο νεοελληνικό *ακριβός*, η λέξη *table* στο *τραπέζι* κ.ο.κ. Δείτε όμως τις ακόλουθες προτάσεις:

- (1a) Έχασα τα κλειδιά μου.
“I **lost** my keys.”
- (1b) Έχασα το λεωφορείο.
“I **missed** the bus.”

Εδώ δύο αγγλικές λέξεις αντιστοιχούν σε μία νεοελληνική, αποτυπώνοντας μια μορφή λεξιλογικής ασυμμετρίας ανάμεσα στις δύο γλώσσες. Αυτό το είδος ασυμμετρίας συναντάμε στα *count* και *measure* (και τα δύο αντιστοιχούν στο *μετράω*), στα *hear* και *listen* (το *ακούω* είναι το κοινό τους ισοδύναμο στα Νέα Ελληνικά), ή στα *sorry* και *excuse me* (και οι δύο εκφράσεις αντιστοιχούν στο *συγγνώμη*). Αυτό το είδος ασυμμετρίας δεν αποτελεί πρόβλημα στην εκμάθηση της γλώσσας. Δεν είναι κι άσχημο να πρέπει κανείς να μάθει μία μόνο λέξη έναντι δύο (ή

περισσότερων). Παρ' όλα αυτά, θα πρέπει να γνωρίζετε σε ποιες λέξεις αντιστοιχεί η καινούρια λέξη που μαθαίνετε.

Ας δούμε τώρα τις ακόλουθες προτάσεις:

- (2a) **Σκέφτομαι** τον Πέτρο.
“I am **thinking** of/about Peter.”
- (2b) **Νομίζω** ότι έχει δίκιο.
“I **think** he is right.”

Στην περίπτωση αυτή έχουμε μια αντίστροφη εκδοχή λεξιλογικής ασυμμετρίας: Εδώ μία αγγλική λέξη αντιστοιχεί σε δύο νεοελληνικές λέξεις. Αυτή τη φορά όμως η ασυμμετρία δεν είναι τόσο εύκολη υπόθεση. Πρέπει να έχετε κάποιου είδους οδηγίες ώστε να γνωρίζετε πώς να χρησιμοποιήσετε σωστά αυτές τις νεοελληνικές λέξεις.

Τα προηγούμενα παραδείγματα δεν εξαντλούν το φαινόμενο της ασυμμετρίας. Πιστεύω όμως ότι είναι αρκετά ώστε να καταλάβετε για τι μιλάμε και να παρακολουθήσετε κάποιες βασικές περιπτώσεις λεξιλογικής ασυμμετρίας που παρουσιάζονται στη συνέχεια:

ακόμα

Η λέξη *ακόμα* αντιστοιχεί σε τρεις αγγλικές λέξεις ανάλογα με τα συμφραζόμενα:

- Σε καταφατικές προτάσεις το *ακόμα* είναι ισοδύναμο του *still*:

- (3) Είμαι **ακόμα** στην Αθήνα.
“I am **still** in Athens.”

- Σε αρνητικές προτάσεις ισοδυναμεί με το *yet*:

- (4) **Δεν** έφτασα **ακόμα** στην Αθήνα.
“I have **not** arrived to Athens **yet**.”

- Τέλος, όταν συνεμφανίζεται με έναν ποσοδείκτη, το *ακόμα* αντιστοιχεί στο *more*:

- (5) Θα ήθελα **λίγο** καφέ **ακόμα**.
“I would like **some more** coffee.”

άντρας - γυναίκα - παιδί

Πέρα από την πρωταρχική βιολογική τους σημασία (“man”, “woman”, “child/kid”), στην καθημερινή χρήση της γλώσσας οι λέξεις αυτές χρησιμοποιούνται και με μια άλλη σημασία.

- Οι λέξεις *άντρας - γυναίκα* δηλώνουν τον/τη σύζυγο και συνήθως ακολουθούνται από κτητική αντωνυμία:

(6) Χαιρετίσματα **στον άντρα σου**.

“My regards to **your husband** .”

- Η λέξη *παιδί* ισοδυναμεί στα αγγλικά *guy, champ, fellow*:

[ηλικιωμένος ομιλητής]

(7) Ο Γιάννης είναι καλό **παιδί**.

Ο Γιάννης στην προηγούμενη πρόταση μπορεί να είναι 80 χρονών, αλλά αυτό δεν τον εμποδίζει να είναι καλό *παιδί*.

Αντίθετα με την αγγλική λέξη *man*, η λέξη *άντρας* αναφέρεται μόνο σε εκπροσώπους του ανδρικού φύλου. Η λέξη που αναφέρεται σε όλους ανεξάρτητα από φύλο είναι *άνθρωπος*. Η λέξη *άνθρωπος* μπορεί να φαίνεται σωστή από την άποψη της πολιτικής ορθότητας, αλλά δεν είναι και τόσο: το γραμματικό της γένος είναι αρσενικό, όχι θηλυκό ή ουδέτερο.

γιατί - επειδή

Οι αιτιολογικές προτάσεις στα Νέα Ελληνικά εισάγονται είτε με το *γιατί* είτε με το *επειδή*. Οι δύο λέξεις έχουν μια βασική διαφορά στη σύνταξη: Το *επειδή* μπορεί να προηγείται ή να ακολουθεί την κύρια πρόταση, ενώ το *γιατί* μπορεί μόνο να την ακολουθεί:

(8a) Πέρασε το τεστ **γιατί** / **επειδή** διάβασε πολύ.

“She/He passed the test **because** she/he studied hard.”

(8b) **Επειδή** / ***Γιατί** διάβασε πολύ, πέρασε το τεστ.

“**Because** she/he studied hard, she/he passed the test.”

Το *γιατί* (αντίθετα με το *επειδή*) χρησιμοποιείται επίσης σε ευθείες ή πλάγιες ερωτήσεις (βλ. Ενότητα 7.3).

Εκτός από τη σύνταξη, το *γιατί* και το *επειδή* έχουν κάποιες μικρές διαφορές στη σημασία. Ας δούμε το ακόλουθο σενάριο: Η μαμά του Πέτρου μιλάει με την πεθερά της. Της λέει ότι ο Γιάννης είναι ο καλύτερος φίλος του Πέτρου. Ο Πέτρος, που ακούει την κουβέντα τους, τις διακόπτει και λέει:

(Ia) Δεν είναι (ο Γιάννης) ο πιο καλός μου φίλος, **γιατί** / **επειδή** μαλώσαμε.

“John is not my best friend, **because** we had a fight.”

(Ib) Δεν είναι (ο Γιάννης) ο πιο καλός μου φίλος, **γιατί** / ***επειδή** ο πιο καλός μου φίλος είναι ο Κώστας.

“John is not my best friend, **because** my best friend is Costas.”

Η πρόταση που εισάγεται με τα *γιατί/επειδή* (Ia) αποτυπώνει μια ξεκάθαρη σχέση αιτίας-αποτελέσματος. Ο Πέτρος μάλωσε με τον Γιάννη, *άρα* ο Γιάννης δεν είναι πια ο καλύτερος φίλος του Πέτρου. Η πρόταση που εισάγεται μόνο με το *γιατί* (Ib) είναι λίγο πιο σύνθετη. Ο Κώστας είναι τώρα ο καλύτερος φίλος του Πέτρου. Κατά συνέπεια η μητέρα δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι ο καλύτερος φίλος του Πέτρου είναι ο Γιάννης.

διαβάζω - σπουδάζω - μαθαίνω

- Το ρήμα *διαβάζω* αναφέρεται σε κάθε δραστηριότητα ανάγνωσης, με στόχο είτε τη μάθηση είτε την ψυχαγωγία:

(9a) **Διαβάζω** εφημερίδα / ένα βιβλίο.

“I am **reading** the paper / a book.”

(9b) **Διαβάζω** Φιλοσοφία γιατί έχουμε τεστ.

“I am **studying** Philosophy because we are writing a test.”

- Το ρήμα *σπουδάζω* δεν έχει καμία σχέση με την ανάγνωση. Η ακόλουθη πρόταση

(10) **Σπουδάζω** Φιλοσοφία.

σημαίνει μόνο ότι ο ομιλητής είναι φοιτητής του Τμήματος Φιλοσοφίας.

- Το ρήμα *μαθαίνω* αναφέρεται στην πρόσληψη νέας γνώσης, είτε ως πληροφορίας είτε ως δεξιότητας:

- (11a) **Έμαθα** ότι αύριο δεν έχουμε μάθημα.
“I **heard** we are not having class tomorrow.”
- (11b) **Έμαθα** να κάνω κέικ.
“I **learnt** how to make a cake.”
- (11c) **Έμαθα** Ελληνικά σε δύο χρόνια.
“I **learnt** Modern Greek in two years.”

Η πρόσληψη νέας γνώσης μπορεί να εξαρτάται από την αντίστοιχη νοητική ικανότητα:

- (12) Διαβάζει πολύ, αλλά δεν **μαθαίνει** εύκολα.
“She/He studies hard, but she/he does not **learn** easily.”

Η πρόσληψη νέας γνώσης, κυρίως όταν αυτή παρουσιάζεται σαν δεξιότητα, διευκολύνεται συνήθως από έναν δάσκαλο:

- (13a) **Μαθαίνουμε** Ισπανικά στο Πανεπιστήμιο.
- (13b) **Μαθαίνω** Ισπανικά στο σπίτι.
- (13c) **Μαθαίνω** τον Πέτρο Ισπανικά.

Η πρόταση 13a προϋποθέτει μια τάξη (εάν είστε στη Βιβλιοθήκη και μελετάτε τότε πρέπει να πείτε *διαβάζω*). Η πρόταση 13b υπονοεί ότι κάποιος με βοηθάει με τα Ισπανικά: μπορεί να κάνω ιδιαίτερο, μπορεί να μένω με κάποιον που μιλάει Ισπανικά ή μπορεί να έχω μια μέθοδο εκμάθησης της γλώσσας (εάν θέλετε να πείτε ότι μελετάτε σπίτι, και πάλι θα πρέπει να πείτε *διαβάζω*). Τέλος, στην πρόταση 13c το ρήμα *μαθαίνω* χρησιμοποιείται με τη σημασία «διδάσκω».

δίκιο/άδικο - σωστό/λάθος

Οι λέξεις *δίκιο* και *σωστό* αντιστοιχούν στην αγγλική λέξη *right*, και το ίδιο ισχύει για τις αντίθετές τους σε σχέση με τη λέξη *wrong*.

- Τα *σωστό/λάθος* αναφέρονται στην ορθότητα που προκύπτει από την επαλήθευση. Κατά συνέπεια αναφέρονται σε κάθε επαληθεύσιμη οντότητα: Μια πρόταση ή ένα μαθηματικό πρόβλημα μπορούν να *είναι* σωστά ή λάθος:

(14a) Αυτή η πρόταση είναι **σωστή / λάθος**.

“This sentence is **right / wrong**.”

(14b) Αυτό το πρόβλημα είναι **σωστό / λάθος**.

“This problem is **right / wrong**.”

- Τα *δίκιο/άδικο* αναφέρονται στην ορθότητα που προκύπτει από την κρίση. Η κρίση είναι ιδίων των ανθρώπινων όντων. Κατά συνέπεια μόνο οι άνθρωποι μπορούν να *έχουν* δίκιο ή άδικο:

(15) A: Πρέπει να φύγουμε. Θα αργήσουμε.

“We must go. We’ll be late.”

B: Έχεις **δίκιο**. Πάμε.

“You are **right**. Let’s go.”

Οι άνθρωποι στα Νέα Ελληνικά δεν μπορεί να είναι *σωστό* ή *λάθος*, αλλά μπορούν να κάνουν κάτι σωστό ή λάθος:

(16) Έκανα μόνο ένα **λάθος** στο τεστ.

“I made only one **mistake** in the test”.

καινούριος - παλιός

Τα επίθετα *καινούριος* και *παλιός* χρησιμοποιούνται γενικά όπως τα αγγλικά επίθετα *new* και *old* στα ακόλουθα παραδείγματα:

(17a) τα **καινούρια** παπούτσια / τα **παλιά** παπούτσια

“the **new** shoes” / “the **old** shoes”

(17b) ο **καινούριος** γιατρός / ο **παλιός** γιατρός

“the **new** doctor” / “the **old** doctor”

Τα νεοελληνικά επίθετα όμως δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν με αναφορά στην ηλικία ενός ανθρώπου (αλλά και των ζώων):

(18a) Η Ελένη είναι πιο **μικρή** / **νέα** από τον Πέτρο.

“Helen is **younger** than Peter.”

(18b) Η Ελένη είναι πιο **μεγάλη** από τον Πέτρο.

“Helen is **older** than Peter.”

Η σημασία του επιθέτου *νέος* (“young”) σας είναι γνωστή. Τα επίθετα *μικρός* / *μεγάλος* (με αρχική σημασία “small” και “big”) αποτελούν τα βασικά επίθετα για την απόδοση ηλικίας: Η μεταφορά που εξηγεί αυτή τη χρήση τους βασίζεται στην αρχική τους σημασία: τα παιδιά είναι μικρότερα σε μέγεθος από τους ενήλικες και μεγαλώνοντας γίνονται σαν αυτούς. Οι λέξεις *μικρός* / *μεγάλος* χρησιμοποιούνται ευρέως με αυτή τη σημασία, κάποιες φορές έναντι της λέξης *νέος* και σίγουρα έναντι της υποτιμητικής λέξης *γέρος* (“old”), ή του πολιτικά ορθού *ηλικιωμένος* (“elderly”).

μήπως - ίσως

Αρκετά λεξικά μεταφράζουν το *μήπως* ως “perhaps”. Αυτό όμως δεν είναι ακριβές. Το *μήπως* είναι ένα ευγενικό “perhaps”/“maybe”, που χρησιμοποιείται μόνο σε ερωτήσεις. Η πραγματική λέξη με τη σημασία “perhaps” είναι το *ίσως*, που χρησιμοποιείται σε όλους τους τύπους προτάσεων:

(19a) **Μήπως** θέλεις καφέ;

“**Perhaps** you need a coffee?”

(19b) **Ίσως** θα πάμε για καφέ το απόγευμα.

“**Perhaps** we’ll go for a coffee this afternoon.”

πότε - όταν

Υπάρχουν δύο ισοδύναμα της λέξης *when* στα Νέα Ελληνικά. Το *πότε* χρησιμοποιείται μόνο σε ερωτήσεις, ευθείες ή πλάγιες, ενώ το *όταν* χρησιμοποιείται σε χρονικές προτάσεις (βλ. Ενότητα 7.3):

(20a) **Πότε** φεύγεις;

“**When** are you leaving?”

(20b) Με ρώτησε **πότε** θα φύγω.

“She/He asked me **when** I was going to leave.”

(20c) **Όταν** γυρίζω σπίτι βγάζω τα παπούτσια μου.

“**When** I come home I take my shoes off.”

σκέφτομαι - νομίζω

Τι είναι η σκέψη; Ο όρος αναφέρεται σε μια νοητική προ-λεκτική δραστηριότητα που μπορεί να καταλήγει με τη λεκτική διατύπωση μιας άποψης. Το ρήμα *σκέφτομαι* αναφέρεται κυρίως στο νοητικό μέρος της διαδικασίας, ενώ το *νομίζω* συνδέεται κυρίως με το προϊόν της διαδικασίας:

(21a) **Σκέφτομαι** τον Πέτρο.

“I am **thinking** of/about Peter.”

(21b) **Σκέφτομαι** να πάω σινεμά.

“I am **thinking** of going to the cinema.”

(21c) **Νομίζω** ότι θα έρθει.

“I **think** she/he will come.”

φεύγω - αφήνω

Ας δούμε τις ακόλουθες προτάσεις:

(22a) **Φεύγω** στις 08.00.

“I am **leaving** at 08.00.”

(22b) **Αφήνω** το βιβλίο στο τραπέζι.

“I am **leaving** the book on the table.”

Το *φεύγω* είναι πάντα αμετάβατο, δηλαδή δεν συντάσσεται ποτέ με αντικείμενο. Το *αφήνω* είναι μεταβατικό, δηλαδή συντάσσεται υποχρεωτικά με αντικείμενο. Κατά συνέπεια, το *φεύγω* είναι πιο κοντά στο αγγλικό *leave* με την έννοια «αναχωρώ», ενώ το *αφήνω* είναι πιο κοντά στο *let*, με την έννοια «αποθέτω», «εγκαταλείπω», «επιτρέπω».

ρέστα - ψιλά

Αυτές οι δύο λέξεις αντιστοιχούν στο αγγλικό *change*. Τα *ρέστα* είναι τα 8 ευρώ που θα μας επιστρέψουν αν δώσουμε 10 ευρώ για να αγοράσουμε μια σοκολάτα που κάνει 2 ευρώ:

(23) Έδωσα 10 ευρώ και πήρα **ρέστα** 8 ευρώ.

“I paid 10 euros and the **change** was 8 euros.”

Τα *ψιλά* είναι τα μεταλλικά νομίσματα μικρής αξίας (λεπτά, 1 ή 2 ευρώ) σε αντίθεση με τα μεγαλύτερης αξίας χαρτονομίσματα (5, 10, 20 ευρώ κ.λπ.). Αυτή τη λέξη θα χρησιμοποιήσει η περιπτερού ή ο περιπτεράς αν θέλετε να αγοράσετε μια σοκολάτα των 2 ευρώ με ένα χαρτονόμισμα των 50 ευρώ:

(24) Μήπως έχετε **ψιλά**;

“Perhaps you have **change**?”

11.2 Τα «φυσικά» Ελληνικά

Όλες οι γλώσσες περιγράφουν κάποια βασικά γεγονότα της καθημερινής ζωής, αλλά καθεμιά το κάνει με τον δικό της τρόπο. Ας δούμε ένα παράδειγμα: Οι άνθρωποι στην Ελλάδα πίνουν καφέ, μπίρα ή κρασί, όπως και τόσοι άλλοι άνθρωποι στον αγγλόφωνο κόσμο. Αντίστοιχα τρώνε ένα σάντουιτς στη δουλειά. Αυτά όμως τα βασικά γεγονότα περιγράφονται με διαφορετικό τρόπο στα Νέα Ελληνικά και στα Αγγλικά:

(25a) **Πίνω** καφέ / μπίρα.

“I **have** a coffee / a beer.”

(25b) **Τρώω** ένα σάντουιτς.

“I **have** a sandwich.”

Είναι λάθος να πείτε *Έχω ένα σάντουιτς* στα Νέα Ελληνικά; Εντάξει, δεν είναι και το τέλος του κόσμου. Όλοι θα καταλάβουν τι θέλετε να πείτε. Αλλά αυτό *δεν* είναι Ελληνικά.

Ας δούμε ένα άλλο παράδειγμα. Να τι θα λέγαμε στα Νέα Ελληνικά μια μέρα με καύσωνα ή μια μέρα με παγετό:

(26a) Ζεσταίνομαι.

“I am hot.”

(26b) Κρυώνω.

“I am cold.”

Και εδώ οι δύο γλώσσες παίρνουν ένα πολύ βασικό γεγονός και το διατυπώνουν με διαφορετικό τρόπο. Όμως, πολλοί απολύτως αρχάριοι υποθέτουν ότι όλες οι γλώσσες βλέπουν τα πράγματα με τον ίδιο τρόπο και μεταφράζουν από τη γλώσσα τους στα Νέα Ελληνικά. Και πάλι οι άλλοι θα καταλάβουν, αλλά φτάνει αυτό; Όχι, δεν φτάνει.

Παρόμοιες διαφορές ανάμεσα στις δύο γλώσσες θα βρούμε και στην έκφραση στοιχειωδών αναγκών:

(IIa) **Θέλω** καφέ.

“I **need** coffee.”

(IIb) Πεινάω.

“I am hungry.”

(IIc) Διψάω.

“I am thirsty.”

(IId) Νυστάζω.

“I am sleepy”.

Έχοντας υπόψη τα παραπάνω θα ασχοληθούμε σε κάποιες καθημερινές περιφράσεις που αποτελούνται από ρήμα και ουσιαστικό, αντίστοιχες με τις αγγλικές *to have a shower* ή *to do the shopping*. Αυτή η περιοχή είναι αρκετά προβληματική στην εκμάθηση γλωσσών, διότι υπάρχει μεν μια ομάδα με βασικά ρήματα για όλες τις γλώσσες, αλλά κάθε γλώσσα κάνει διαφορετικές επιλογές. Όσον αφορά τα Νέα Ελληνικά, το ρήμα *κάνω* είναι μάλλον το πιο ισχυρό ρήμα. Το *κάνω* πολύ συχνά χρησιμοποιείται στη θέση των αγγλικών ρημάτων *to be*, *to do*, *to have* ή *to take*.

(27a) Τι **κάνεις**;

“How **are** you?”

(27b) Τι δουλειά **κάνεις**;

“What do you **do** for a living?”

(27c) **Κάνω** ψώνια.

“I **do** the shopping.”

(27d) **Κάνω** μπάνιο.

“I **have** a shower.” / “I **take** a bath.” / “I swim.”

Σε μερικές περιφράσεις το ρήμα *κάνω* εμφανίζεται εναλλακτικά με το ρήμα *έχω*:

(28a) **Κάνω** / **Έχω** διακοπές.

“I **take** / **have** holidays.”

(28b) **Κάνω** / **Έχω** πάρτι.

“I **have** a party.”

(28c) **Κάνω** / **Έχω** διάλειμμα.

“I **take** a break.”

(28d) **Κάνω** / **Έχω** μάθημα.

“I **have** class.”

(28e) **Κάνει** / **Έχει** κρύο. / **Κάνει** / **Έχει** ζέστη.

“It **is** hot.” / “It **is** cold.”

(28f) Πόσο **κάνει** / **έχει** ο καφές;

“How much **is** the coffee?”

Τα δύο αυτά ρήματα όμως δεν είναι ισοδύναμα. Ας δούμε το 28b: *Κάνω πάρτι* σημαίνει ότι το οργανώνω εγώ. *Έχω πάρτι* σημαίνει ότι με έχουν καλέσει σε πάρτι. Ένα άλλο ισχυρό ρήμα είναι το *παίρνω*. Το *παίρνω*, που αντιστοιχεί στα αγγλικά *take* και *get*, αποτελεί συστατικό πάμπολλων καθημερινών εκφράσεων:

(29a) **Παίρνω** (τηλέφωνο) τον Πέτρο αλλά δεν απαντάει.

“I **call** Peter but he does not answer the phone.”

(29b) Πήγα στο σούπερ μάρκετ και **πήρα** καφέ.

“I went to the super market and **got** some coffee.”

(29c) **Παίρνω** / **Βγάζω** φωτογραφίες.

“I **take** pictures.”

Η προηγούμενη παρουσίαση δεν εξαντλεί τις λεξιλογικές διαφορές των Νέων Ελληνικών. Μένουν ακόμα πολλά να πούμε, αλλά θα σταματήσω εδώ. Στόχος μου ήταν να σας βοηθήσω να συνειδητοποιήσετε ότι κάθε γλώσσα βλέπει τα πράγματα, ακόμα και τα πιο προφανή, με λίγο διαφορετικό τρόπο από τις άλλες. Τώρα λοιπόν που έχετε κατακτήσει τα βασικά, είναι ώρα να δείτε τα Νέα Ελληνικά από μέσα. Είναι ώρα να μπείτε στη λογική τους, με την προσδοκία ότι η μελέτη και η εξάσκηση θα μεταμορφώσει κάθε τελείως αρχάριο από εσάς σε έναν τέλειο προχωρημένο γνώστη της γλώσσας.

Μιλάω ελληνικά

Τώρα ξέρετε τα βασικά ελληνικά και νομίζω ότι μπορείτε να καταλάβετε αυτά που θα γράψω:

Στα ελληνικά ένας άντρας από την Ελλάδα είναι **Έλληνας**, και μια γυναίκα από την Ελλάδα είναι **Ελληνίδα**:

(IIIa) Ο Πέτρος είναι **Έλληνας**.

(IIIb) Η Ελένη είναι **Ελληνίδα**.

Αυτό αλλάζει όταν μιλάμε για κάτι και όχι για κάποιον:

(IVa) Αυτός ο καφές είναι ελληνικός.

(IVb) Αυτή η σοκολάτα είναι ελληνική.

(IVc) Αυτό το βιβλίο είναι ελληνικό.

(IVd) Μιλάω **Ελληνικά**.

Στα ελληνικά, λοιπόν, όταν λέμε από πού είναι κάτι ή κάποιος, δεν έχουμε μία μόνο λέξη αλλά τρεις. Αν είσαι από την Ιταλία, τότε είσαι **Ιταλός** ή **Ιταλίδα**, αλλά ο εσπρέσο είναι ιταλικός καφές. Αν είσαι από την Κίνα, τότε είσαι **Κινέζος** ή **Κινέζα**, αλλά μιλάς Κινέζικα.

Όλα αυτά δεν είναι μεγάλο πρόβλημα για εσάς. Αν δεν ξέρετε τη λέξη **Ιταλός**, μπορείτε να πείτε *Είμαι από την Ιταλία*. Είναι ακριβώς το ίδιο. Και να θυμάστε:

- Στα Ελληνικά υπάρχει πάντα μια λέξη για τους άντρες και τις γυναίκες, αλλά όχι για τα παιδιά. Αν μιλάμε για ένα παιδί μπορούμε μόνο να πούμε *Αυτό το παιδί είναι από την Ελλάδα*.
- Ένας σκύλος ή μια γάτα δεν είναι άνθρωπος. Αν ο σκύλος σας είναι τεριέ από την Σκοτία, μπορείτε να πείτε *Ο σκύλος μου είναι σκοτσέζικο τεριέ*.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με σημείο εκκίνησης το αγγλικό λεξιλόγιο, στο Κεφάλαιο 11 εξετάζονται κάποιες ιδιαιτερότητες του νεοελληνικού λεξιλογίου που παρουσιάζουν προβλήματα στην εκμάθηση της γλώσσας. Το πρώτο μέρος του κεφαλαίου εστιάζει στις λεξιλογικές ασυμμετρίες μεταξύ Αγγλικών και Νέων Ελληνικών, ενώ το δεύτερο μέρος ασχολείται με συχνόχρηστες περιφράσεις και τα βασικά νεοελληνικά ρήματα που αποτελούν συστατικό τους.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ

λεξιλόγιο, λεξιλογική ασυμμετρία, λεξιλογικές μονάδες (μεμονωμένες λέξεις, περιφράσεις)